Käibemaksuseaduse täiendamise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Eelnõu eesmärk

Eelnõu eesmärk on langetada maagaasi käibemaks ajutiselt 24 protsendilt 13 protsendile, et leevendada kõrge maagaasi maailmaturuhinna mõju Eesti inimestele, ettevõtetele ja avaliku sektori asutustele ning vähendada talvise kütteperioodi kulusid.

Eelnõu kohaselt maksustatakse maagaasi võõrandamine 2027. aasta 1. jaanuarist kuni sama aasta 30. aprillini 13-protsendilise käibemaksumääraga. Alates 2027. aasta 1. maist kohaldatakse maagaasile taas üldist 24-protsendilist käibemaksumäära.

2. Eelnõu vajalikkus

Maagaasi maailmaturuhinna tõus suurendab kodumajapidamiste küttekulusid ning ettevõtete tootmis- ja tegevuskulusid. Kõrge hind puudutab eriti peresid, korteriühistuid, ettevõtteid ja asutusi, kes kasutavad maagaasi hoonete kütmiseks või sooja vee tootmiseks.

Maagaasi kasutatakse ka tööstuses, põllumajanduses, toiduainetööstuses ning soojuse ja elektrienergia tootmisel. Seetõttu ei piirdu kõrge gaasihinna mõju vahetute tarbijatega, vaid kandub edasi kaupade ja teenuste hindadesse.

Eesti ei saa määrata maagaasi maailmaturuhinda, kuid riik saab otsustada, kui suure maksukoormuse ta sellele hinnale lisab. Praegu lisandub maagaasi hinnale 24-protsendiline käibemaks. Maailmaturuhinna tõustes suureneb automaatselt ka tarbija makstav käibemaksusumma.

Ajutine käibemaksulangetus aitab leevendada maailmaturuhinna tõusu ning vähendab hinnasurvet kütteperioodil, mil maagaasi tarbimine ja inimeste arved on kõige suuremad.

3. Eelnõu sisu

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Paragrahviga 1 täiendatakse käibemaksuseadust paragrahviga 47, millega kehtestatakse 2027. aasta 1. jaanuarist kuni sama aasta 30. aprillini maagaasi võõrandamisele 13-protsendiline käibemaksumäär. Käibemaksumäär alaneb 11 protsendipunkti võrra.

Kui maksulangetus kandub täielikult lõpphinda, väheneb maagaasi käibemaksuga hind ligikaudu 8,9 protsenti. Näiteks 100 euro suuruse käibemaksuta maagaasi maksumuse korral langeb lõpphind 124 eurolt 113 eurole.

Käibemaksumäär	Käibemaks	Hind koos käibemaksuga
24 protsenti	24 eurot	124 eurot
13 protsenti	13 eurot	113 eurot
Tarbija võit	11 eurot	11 eurot

Kui maagaasi käibemaksuta maksumus on 500 eurot, väheneb arve 55 euro võrra. 1000 euro suuruse käibemaksuta maksumuse korral on sääst 110 eurot.

Tegelik mõju sõltub maagaasi hinnast, tarbimiskogusest, müügilepingust ning sellest, kui suure osa lõpparvest moodustab maagaas. Eelnõu kohaselt rakendub soodusmäär maagaasi müügile. Võrguteenusele ja teistele eraldi arveldatud teenustele jääb 24-protsendiline käibemaksumäär.

Paragrahv 2 sätestab seaduse jõustumise 2027. aasta 1. jaanuaril. Alates 2027. aasta 1. maist kohaldatakse maagaasile taas üldist käibemaksumäära.

4. Eelnõu mõju

4.1. Mõju inimestele

Eelnõu vähendab maagaasi kasutavate kodumajapidamiste talviseid küttekulusid. Maksulangetus aitab eelkõige gaasiküttega kodudes elavaid peresid ja korteriühistuid. Mõju on kõige suurem külmadel talvekuudel, mil maagaasi tarbimine on tavapärasest suurem.

4.2. Mõju ettevõtlusele

Käibemaksumäära langetamine vähendab eelkõige nende ettevõtete kulu, kellel puudub täielik sisendkäibemaksu mahaarvamise õigus. Sellised võivad olla näiteks tervishoiu-, hoolekande-, haridus- ja finantsvaldkonna teenuseosutajad.

Täieliku sisendkäibemaksu mahaarvamise õigusega käibemaksukohustuslasest ettevõtja jaoks ei vähenda käibemaksumäära muutmine üldjuhul lõplikku maksukulu, kuid võib vähendada käibevahendite vajadust.

4.3. Mõju avalikule sektorile

Eelnõu vähendab riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste ning mittetulundusühingute ja sihtasutuste kulusid juhul, kui neil puudub õigus maagaasilt tasutud sisendkäibemaks täielikult maha arvata.

4.4. Mõju hinnatasemele

Maagaasi käibemaksu vähendamine aitab pidurdada eluaseme- ja küttekulude kasvu. Kaudne mõju võib avalduda ka kaupade ja teenuste hindades valdkondades, kus maagaas moodustab olulise osa tootmiskuludest.

5. Mõju riigieelarvele

Eelnõu vähendab 2027. aasta 1. jaanuarist kuni sama aasta aprillini maagaasi müügilt laekuvat käibemaksu. Iga 100 euro suuruse käibemaksuta lõpptarbimise kohta väheneb arvestuslik käibemaks 11 euro võrra.

Riigieelarve täpne mõju sõltub nelja kuu jooksul müüdud maagaasi kogusest ja hinnast, talve keskmisest temperatuurist, lõpptarbijate koosseisust ning sisendkäibemaksu mahaarvamise õigusega ettevõtjate osakaalust. Võrreldes riigieelarve laekumise prognoosiga laekumised ei vähene, kuna gaasi hind on tõusnud ligi kaks korda.

Eelarvemõju ei saa arvutada üksnes kogu Eestis müüdud maagaasi väärtuse põhjal, sest käibemaksukohustuslastest ettevõtjad saavad maagaasilt tasutud sisendkäibemaksu üldjuhul maha arvata. Lõplik arvutus tuleb teha Rahandusministeeriumi, Maksu- ja Tolliameti ning Statistikaameti andmete põhjal.

6. Kooskõla Euroopa Liidu õigusega

Nõukogu direktiiv 2006/112/EÜ võimaldab liikmesriikidel kohaldada maagaasi tarnele vähendatud käibemaksumäära. Vähendatud määr ei või üldjuhul olla madalam kui 5 protsenti.

Eelnõuga kavandatav 13-protsendiline käibemaksumäär vastab Euroopa Liidu õigusele. Kehtivad Euroopa Liidu üleminekusätted võimaldavad maagaasile vähendatud käibemaksumäära kohaldada kuni 2030. aasta 1. jaanuarini.

7. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 2027. aasta 1. jaanuaril. Madalamat käibemaksumäära kohaldatakse kuni 2027. aasta 30. aprillini. Alates 2027. aasta 1. maist maksustatakse maagaasi taas 24-protsendilise käibemaksumääraga.

Ajaperioodi valikul on lähtutud Eesti tavapärasest kütteperioodist. Maksulangetus rakendub kuudel, mil maagaasi tarbimine ning inimeste ja asutuste küttekulud on kõige suuremad.

8. Seaduse rakendamine

Maksu- ja Tolliamet peab enne seaduse jõustumist teavitama ettevõtjaid ajutise maksumäära kohaldamisest ning selgitama arvete, ettemaksete, perioodiliste arvelduste ja maksumäära muutumise hetkel pooleliolevate arvestusperioodide käsitlemist.

Gaasi müüjad peavad tagama, et 13-protsendiline käibemaksumäär kajastub nõuetekohaselt 2027. aasta 1. jaanuarist kuni 2027. aasta 30. aprillini võõrandatud maagaasi arvetel.

Helir-Valdor Seeder
Isamaa fraktsiooni esimees